

**UNA MIRADA DE
PROTECCIÓ DE LES PERSONES GRANS**

Una mirada de protecció de les persones grans

M. Bel Amer Riera

M. Antònia Barceló Riera

Maria Isabel Cuat Sintès

Resum

La finalitat d'aquest article és sensibilitzar la població de la realitat del maltractament a les persones grans i proposar línies d'actuació per donar una resposta a aquesta situació, moltes vegades invisible o negada als ulls de la societat.

Partint del concepte de maltractament a les persones grans i la seva tipologia, aportam dades de la prevalença que té a Espanya i del perfil tant de la persona maltractada com de l'agressora. Finalment, oferim propostes de futur per prevenir-lo, detectar-lo i intervenir-hi.

Resumen

La finalidad de este artículo es sensibilizar a la población de la realidad del maltrato hacia las personas mayores y proponer líneas de actuación para dar una respuesta a esta situación, muchas veces invisible o negada ante los ojos de nuestra sociedad.

Partiendo del concepto de maltrato a las personas mayores y su tipología, se aportan datos de su prevalencia en España y del perfil, tanto de la persona mayor maltratada como de la propia persona agresora, para acabar con propuestas de futuro de cara a la prevención, detección e intervención.

1. Introducció

Com a professionals coneixedores de la cura de la gent gran, la nostra aportació a l'*Anuari de l'Envel·liment* té la finalitat de sensibilitzar envers la realitat del maltractament a aquest sector de la població i proposar línies d'actuació per atendre aquest fet en el futur.

El terme de maltractament a la gent gran, en anglès *elder abuse*, fou introduït als Estats Units la dècada dels anys setanta (Benett, Kingston, Penhale 1997). El fet que sigui un concepte relativament recent no vol dir que no es produeixi, sinó que és una problemàtica oculta. Així mateix, és cert que la societat ha canviat i que aquests canvis han implicat, en part, més susceptibilitat envers el risc del maltractament de la gent gran.

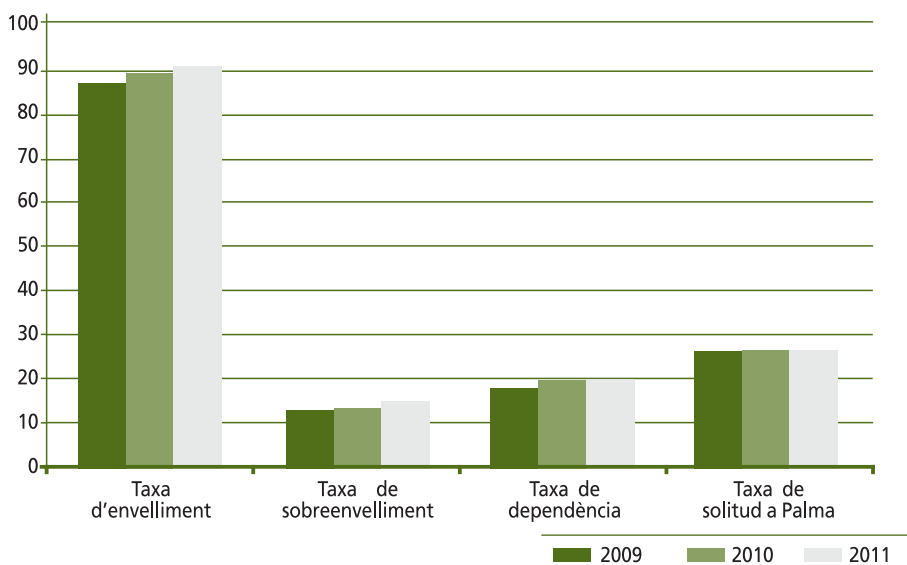
La població ha envellit, tal com veurem reflectit a la taula següent, que recull dades de la població de Palma. La taxa d'envelliment ha augmentat 3,4 punts, mentre que la de joventut n'ha disminuïts 1,9. Hi observam també que la taxa de dependència ha augmentat 1,6 punts.

Taula 1 | *Evolució de la taxa d'envelliment*
(Observatori Municipal de la Igualtat 2011)

	2009	2010	2011
Taxa d'envelliment	87	88,5	90,4
Taxa de sobreenvelliment	13,4	13,8	13,9
Taxa de dependència anciana	18,4	18,9	19,6
Taxa de solitud a Palma	26,1	25,9	25,9

- Taxa d'envelliment: població de seixanta-cinc anys o més / població de menys de setze anys (en percentatge)
- Taxa de sobreenvelliment: població de més de vuitanta-quatre anys / població / població de seixanta-cinc anys i més (en percentatge)
- Taxa de dependència anciana: població de més de seixanta-quatre anys / població de setze a seixanta-quatre anys (en percentatge)
- Taxa de solitud anciana: unitats de convivència unipersonals de seixanta-cinc anys i més / població de seixanta-cinc anys i més (en percentatge)

Gràfic 1 | *Evolució de la taxa d'envelliment*
(Observatori Municipal de la Igualtat 2011)

A més de l'evolució estadística de la població en general, a les darreres dècades ha canviat el model de convivència en la nostra societat. En el passat, la gent gran tenia un rol que implicava un respecte i un paper rellevant al si de la família. Actualment, però, la figura de la persona gran ja no és un referent i ha perdut el reconeixement social; a més, l'estructura familiar ha canviat respecte del model més tradicional, n'ha canviat la composició: on abans vivien tres generacions, ara moltes de vegades viu sola la persona gran (una cinquena part de la població de gent de més de seixanta-cinc anys a Espanya, segons l'estudi dut a terme per López el 2005). El rol tant de la persona gran com dels familiars tampoc ja no és el mateix. Per una banda, la dona gran no pot viure l'ancianitat amb placidesa, perquè ha d'oferir suport als fills i tenir cura dels néts. Per altra banda a la dona treballadora, ha de compaginar el treball remunerat amb l'atenció als fills i als majors, els quals, si a més són dependents, representen una càrrega elevada.

Aquesta situació sociofamiliar afavoreix que augmenti el risc de maltractament envers la persona gran. Aquest escenari sabem que es produeix, però no coneixem quina incidència real té, perquè no disposam de dades estadístiques que n'informin i perquè les que existeixen són poc representatives, ja que solament mostren una part de la situació real (no tothom és conscient de quan es produeix una situació de maltractament i, quan es produeix, pocs la denuncien, sinó que la silencien, la neguen o s'hi adapten).

Davant aquest fenomen nou, cal prendre mesures per prevenir-lo, detectar-lo a temps i actuar-hi eficaçment, això és el que pretenem aconseguir en aquest document: sensibilitzar envers aquesta realitat i oferir pautes per fer-hi front.

2. Conceptualització

2.1. Definició de maltractament envers les persones grans

Hi ha múltiples definicions, però aquí n'hem recollides dues de representatives. Una és la de l'Organització Mundial de la Salut, que defineix el maltractament a les persones grans com tot acte aïllat o reiterat o l'omissió d'una intervenció adequada, en el context d'una relació en què hi ha expectatives de confiança i que causa perjudici o angoixa a una persona d'edat avançada. L'altra (I Conferència Nacional de Consens sobre l'Ancià Maltractat, 1995) el defineix com qualsevol acte o ommissió que produeix dany, intencionat o no, practicat a persones de més de seixanta-cinc anys, que succeeix en el medi familiar, comunitari o institucional, que vulnera o posa en perill la integritat física, psíquica, així com el principi d'autonomia o la resta dels drets fonamentals de l'individu, i és constatable objectivament.

2.2. Tipologies

Segons la Comissió de Seguiment del Protocol d'Actuació en els casos de Violència Domèstica i de Gènere es poden classificar en:

- Maltractament físic: ús intencionat de la força física que pot provocar lesió corporal, dolor físic o perjudici.
- Maltractament psicològic: provocació intencionada d'angúnia, de pena, sentiment d'indignitat, por o aflicció mitjançant actes verbals o conductes no verbals, això és, amenaces, insults, intimidació, humiliació, ridiculització, intimidació...
- Abús sexual: comportament (gests, insinuacions, exhibicionisme, etc.) o contacte sexual de qualsevol tipus [...] no consentit o amb persones incapaces de donar-hi consentiment.
- Explotació econòmica: utilització no autoritzada, il·legal o inapropiada de fons, propietats o recursos.
- Maltractament farmacològic: utilització inadequada o desproporcionada de fàrmacs per a la sedació o contenció. Aquest grup inclou també la negació d'un medicament necessari.
- Negligència: rebuig, negació i equivocació per començar l'atenció a les necessitats de la persona gran, continuar-la o completar-la, ja sigui de manera voluntària (activa) o involuntària (passiva), per part de la persona que de manera implícita o acordada en sigui responsable.
- Vulneració o violació dels drets: confinament o qualsevol altra interferència de la llibertat personal, així com explotació de la persona gran o vulneració dels altres drets fonamentals que té com a ciutadà de dret.
- Autonegligència/autoabandonament: comportament no conscient d'una persona gran que amenaça la seva salut o seguretat.
- Maltractament social: discriminació d'un grup de població que reuneix unes característiques comunes, en aquest cas, l'edat, quan es converteixen en víctimes de delictes, activitats fraudulentament, assetjament immobiliari...
- Maltractament institucional: qualsevol legislació, programa, procediment, actuació o omissió procedent dels poders públics i privats, o derivats de l'actuació individual del professional, que comporti abús, negligència, o detriment de la salut, seguretat, de l'estat emocional o de l'estat del benestar físic de la persona gran, o manca de respecte als seus drets.

3. Epidemiologia

No hi ha gaires dades publicades sobre la incidència del maltractament a la gent gran. La dificultat per obtenir-ne sobre la prevalença és causada per la negativa de la víctima per por i perquè els fets ocorren majoritàriament en l'àmbit familiar i són provocats per persones amb les quals té un lligam afectiu estret (fills, parella, germans...). A més, els professionals i treballadors dels mitjans socio-sanitaris, així com la població en general, estan poc conscienciats.

Segons l'Informe Mundial sobre la Violència i la Salut (OMS 2002), la taxa de maltractament envers la gent gran en l'àmbit domèstic està entre un 4% i un 6%. L'informe afegeix que aquestes dades no representen la totalitat, donat que el 80% de les situacions de maltractament no són denunciades.

Segons dades del Ministeri de l'Interior, recollides pel Centro de Investigación Reina Sofía (2011), la incidència de persones grans maltractades ha augmentat un 113,02% els darrers anys i la incidència és més gran entre les dones que entre els homes (vegeu la taula 2). Cal tenir present que aquestes dades fan referència a situacions de maltractament denunciades i que tan sols són un percentatge de les situacions «reals».

Taula 2 | *Incidència de persones de seixanta-cinc anys o més maltractades*

	2000	2001	2002	2003
Homes	808	765	1.405	1.565
Dones	1.443	1.438	2.360	2.538

Són interessants, també, les dades recollides per Iborra (2008), el qual va fer una investigació d'àmbit estatal per estudiar la prevalença del maltractament a les persones grans en la família. Amb aquesta finalitat, va entrevistar una mostra representativa tant de persones grans com de cuidadores de gent gran dependent. Les dades d'aquest estudi són interessants, perquè no són exclusivament de persones que hagin denunciat el maltractament, fet pel qual és una mostra més representativa, sinó que, a més, recullen la incidència del maltractament per tipologia.

Amb aquest estudi, l'autor revelà que un 0,8% de les persones grans entrevistades havia estat víctima de maltractament per part de qualque familiar, percentatge que augmentava fins a l'1,5% en el cas de persones grans dependents. Els més freqüents eren el maltractament psicològic i la negligència entre la població general i l'abús econòmic entre la població dependent (vegeu la taula 3).

Taula 3 | *Prevalença del tipus de maltractament*

	Mostra total de gent gran	Gent gran dependent
Maltractament físic	0,2%	0,3%
Maltractament psicològic	0,3%	0,6%
Negligència	0,3%	0,6%
Abús econòmic	0,2%	0,9%
Abús sexual	0,1%	0,3%
TOTAL	0,8%	1,5%

Respecte de les dades sobre el maltractament en l'àmbit institucional, la informació disponible és insuficient.

4. Perfil de la persona agressora i de la maltractada

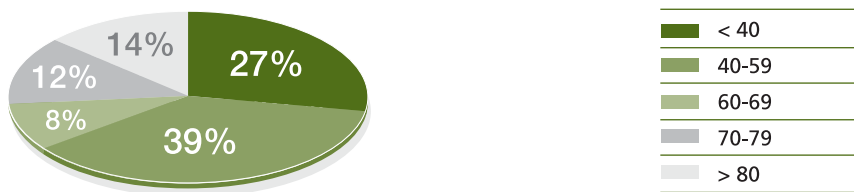
4.1. Perfil de la persona agressora

Generalment, el maltractament és produït al si de la pròpia família. La violència és una reacció relativament normal derivada de la tensió existent en moltes estructures familiars.

Una gran part de les persones que maltracten són els propis cuidadors. El perfil típic de curador/a és el d'una dona que té entre quaranta-cinc i seixanta-nou anys (Caballero, Remolar 2000), casada, de classe modesta, allunyada del món laboral, encara que de cada vegada més compagina el treball fora de casa amb la cura dels fills i dels grans. La franja d'edat amb més percentatge d'agressors és la compresa entre els quaranta i els cinquanta-nou anys, que és quan la dona curadora ha d'invertir més temps en l'atenció envers tots els familiars, fills i grans, i no disposa de temps lliure, fet que incrementa el risc de maltractament. A més dels descendents directes (fills i néts), el percentatge més elevat de maltractament prové de la parella o altres familiars, com ara germans o nebots.

La persona que maltracta es dedica a tenir cura de la víctima durant un temps mitjà de deu anys; la majoria (75%) conviu amb ella; un 50% necessita viure a la mateixa llar, i un altre 50% necessita els diners de la víctima.

Generalment, són persones que tenen una comunicació pobra amb la víctima, estan aïllades socialment i pateixen problemes econòmics (desocupació...). N'hi ha moltes que tenen antecedents de maltractament a la infantesa, solen patir trastorns mentals, com la depressió, alteració de la personalitat, ansietat, alcoholisme, drogoaddicció, sentiments de solitud, autoestima baixa, desesperació i frustració, entre d'altres.

Gràfic 2 | *Edat dels agressors*

4.2. Perfil de la persona maltractada

El perfil de la persona maltractada és el d'una dona de més de setanta-cinc anys, amb deteriorament psicofísic, trastorns psiquiàtrics importants, dèficits sensorials, personalitat egocèntrica dependent i relacions paternofilials alterades.

Taula 4 | *Factors de risc*

Associats a la víctima	Associats al maltractador
<ol style="list-style-type: none"> 1. Deteriorament funcional 2. Dependència psíquica 3. Alteracions de la conducta 4. Aïllament social, amb història prèvia de violència familiar 5. Dones de més de setanta-cinc anys 6. Pobresa estructural o manca de recursos 7. Discriminació per edat 8. Imatge estereotipada de la vellesa com una càrrega 9. Manca de relacions intergeneracionals 10. Potenciació de vells conflictes 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Cansament 2. Aïllament social 3. Problemes econòmics 4. Estrès vital 5. Abús de droga 6. Trastorns mentals 7. Ser curador únic 8. Experiència familiar de maltractaments 9. Manca de preparació o d'habilitats per tenir cura de qualcú
Estructurals	Institucionals
<ol style="list-style-type: none"> 1. Pobresa o manca de recursos 2. Discriminació per edat 3. Imatge estereotipada de la vellesa com una càrrega 4. Relacions intergeneracionals deficientes 5. Potenciació de vells conflictes 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Personal poc preparat o amb qualificació professional baixa 2. Salaris baixos 3. Sobrecàrrega de feina 4. Estructura física de la institució no adaptada a la gent gran 5. Manca de recursos 6. Normes de funcionament inadequades 7. Manca de supervisió

5. Proposta d'intervenció davant els maltractaments envers persones grans a l'illa¹ de Mallorca

La proposta d'intervenció que exposam a continuació inclou mesures adreçades a tots els nivells d'intervenció: prevenció, detecció, atenció i recuperació.

5.1. Prevenció

És el conjunt d'actuacions encaminades a evitar o reduir la incidència del fenomen dels maltractaments minvant-ne els factors de risc.

Hi hem d'incloure des dels casos en què encara no s'han manifestat les situacions de maltractament fins als casos en què cal treballar per evitar que es cronifiquin.

Les actuacions preventives impliquen una gran part de les institucions i administracions públiques de l'àmbit educatiu, del sociosanitari i del jurídic.

Les actuacions principals que cal dur a terme en l'àrea de prevenció són les següents:

- **Reconeixement públic** que existeix maltractament envers la gent gran.
- Promoure una **normativa específica per protegir les persones grans**.
- **Sensibilització**: adreçada als professionals, als familiars i a tota la societat. L'objectiu és visualitzar el fenomen dels maltractaments i, al mateix temps, modificar actituds i accions.
- Cal garantir **la formació del col·lectiu d'agents implicats**, professionals dels recursos sanitaris, socials, de seguretat i judicials. Per poder fer un bon abordatge és necessari organitzar jornades formatives per a tot el col·lectiu de treballadors de l'Administració i de les entitats privades per donar a conèixer els circuits legals d'actuació i denúncia.
- Disposar d'una legislació específica de protecció per a les persones grans respecte dels abusos. Hi ha l'obligació ètica i legal de notificar a les autoritats els casos de sospita. Hom hauria d'emprar mesures de protecció per als denunciants.
- Formació per a persones cuidadores, professionals o no, sobre els drets i les estratègies de bon tracte.

¹ Adaptació del Protocol marc per fer un abordatge coordinat a les situacions de maltractament vers les persones grans. Generalitat de Catalunya. Departament d'Acció Social i Ciutadania.

- Garantir l'optimització dels estàndards de qualitat dels serveis i institucions residencials, públics o privats, per assegurar una intervenció de qualitat.
- Garantir que tots els serveis d'atenció primària, els seus usuaris, les persones residents als centres d'institucionalització i les famílies sàpiguen que existeixen els serveis d'inspecció.
- Difondre a totes les persones grans i a llurs famílies les línies telefòniques per poder denunciar possibles situacions de maltractament envers persones grans.
- Campanyes publicitàries, xerrades, taules rodones i fòrums de debat per publicitar el problema i informar-ne, a més de fer visibles les conseqüències dels maltractaments.
- En l'àmbit educatiu, caldria programar activitats de formació per al professorat i per als alumnes amb l'objectiu que ningú no consideri la violència una manera de resoldre conflictes. Caldria, també, emprendre projectes nous per **fomentar la convivència i el respecte dels infants i joves envers la gent gran.**
- Per atendre les persones grans maltractades, caldria facilitar l'accessibilitat a través del **Servei de Protecció i Atenció a les Persones Grans (SPPG)** en el marc del que podria ser **l'Oficina per a la Gent Gran** de l'Àrea de Dependència .
- Donar a conèixer el **mapa de recursos** existents a Mallorca per atendre les persones grans.
- Crear **l'Observatori del bon tracte a la gent gran de Mallorca**: el programa d'activitats se centraria a estudiar, investigar i difondre documents, publicacions, recomanacions, guies, formació per tractar bé els grans, a més d'eines d'informació i aprenentatge per a les persones que tenen cura de la salut dels grans. Estaria adreçat a persones dependents, en risc de maltractament, familiars, cuidadors i professionals de la salut.

5.2. Detecció

La detecció l'haurien de dur a terme a través d'instruments que permetessin identificar i visualitzar el maltractament, tant si es produeix de manera aïllada com si ja és crònica.

La detecció de possibles situacions de maltractament pot esdevenir-se a partir de situacions diverses:

1. La mateixa persona gran que expressa i comunica que es troba en aquella situació
2. Qualque familiar o persona de l'entorn de la persona que observa i comunica la situació de maltractament

3. Un ciutadà / una ciutadana
4. Un professional que detecta o sospita que es produeix un maltractament

En el cas que el maltractament sigui detectat per la pròpia persona, familiar o qualcú del seu entorn, ho pot comunicar directament a través del telèfon d'atenció a les persones grans.

TELÈFON D'ATENCIÓ A LA GENT GRAN

Seria un servei telefònic gratuït gestionat pel Consell de Mallorca en el marc de les polítiques de promoció de l'autonomia personal i de prevenció de possibles situacions de risc que poden patir les persones grans.

La posada en marxa d'aquest servei hauria d'anar acompanyada d'un decret pel qual estaria regulada la protecció jurídica a la gent gran.

Objectius:

- Facilitar informació sobre serveis i recursos existents a Mallorca per a persones grans
- Recollir queixes i suggeriments sobre el funcionament dels centres d'atenció especialitzada
- Detectar situacions de risc o maltractament que puguin patir les persones grans i que vulnerin els seus drets
- Atendre de manera personalitzada i a través de personal qualificat qualsevol altra demanda de les persones usuàries

El servei seria ofert a través de teleassistència. Pel que fa al personal, es tractaria de professionals qualificats que oferirien atenció personalitzada les 24 hores del dia i els 365 dies de l'any. Quan les persones teleoperadores detectassin un risc de maltractament, obririen un expedient i, en l'aplicació informàtica, emplenarien una fitxa de recepció de telefonades amb una sèrie de dades per localitzar la persona gran presumptament maltractada (vegeu el full de comunicació de l'annex 1).

En el cas que fos un professional qui detectàs o sospitàs d'un presumpte maltractament, ho notificarà al SPPG a través del full del Registre de Comunicació de Casos (vegeu l'annex 2).

En qualsevol cas, serà necessari posar-se en contacte amb el recurs corresponent (SPPG) per fer l'exploració dels indicadors de maltractament o factors de risc i confirmar la sospita o descartar-la.

Si la sospita fos confirmada, haurà de determinar el risc que corre la persona maltractada i derivarà el cas al recurs adient:

Recurs de seguretat

- Telèfon d'emergències 112
- Cossos de seguretat

Recursos socials

- Serveis socials municipals
- Línia 016 d'atenció a les víctimes de la violència de gènere

Recursos sanitaris

- Telèfon d'urgències mèdiques 061
- Centres de salut
- Dispositiu de la Xarxa d'Atenció Hospitalària

5.3. Atenció i recuperació

El Servei de Protecció i Atenció a les Persones Grans (SPPG) serà el responsable de dur a terme tota la tasca d'investigació i implementarà el Pla d'intervenció individual i familiar que hom aplicarà a la persona que hagi patit maltractament i als familiars. El pla inclou accions, recursos i procediments per resoldre la situació.

Aquest servei comptarà amb una base de dades per sistematitzar la informació (annex 3).

El referent del cas s'ha de posar en contacte amb els membres de la família o del seu entorn per fer-ne una valoració integral i també amb els equips professionals perquè sigui un abordatge interdisciplinari.

Per fer una intervenció integral és bàsic que els equips professionals dels recursos sanitaris, socials, jurídics i de seguretat estiguin coordinats.

La valoració del cas recollirà el màxim nombre de dades de la persona afectada i de les persones del seu entorn. Inclourà:

- Exploració física, social, cognitiva i emocional
- Exploració de la situació del maltractament
- Exploració de l'existència de recursos
- Presa de contacte amb la persona que exerceix el maltractament

Sol·licitar la col·laboració dels familiars o persones de suport per dur a terme les intervencions que calguin

Confirmada la situació de maltractament, cal comunicar-ho a Fiscalia i al jutjat de guàrdia.

El procediment que cal seguir dependrà de si perilla o no la integritat física de la persona gran.

5.3.1. Actuació en cas d'urgència

- Proporcionar assistència i atendre les lesions físiques i psicològiques.
- El professional haurà d'ajudar la persona gran perquè prengui consciència de la situació i l'haurà d'informar de les intervencions que duren a terme; escolarà les seves decisions i les respectarà.
- Procurar separar la persona gran de la que exerceix el maltractament, especialment si conviu en el mateix domicili.
- Promoure la implicació de les persones del seu entorn que puguin donar-li suport..
- Sol·licitar mesures protectores a la Fiscalia.
- Sol·licitar al jutjat d'instrucció mesures cautelars per a la persona agressora.

5.3.1.1. Si la persona accepta sortir del domicili

- Canviar de domicili amb persones pròximes.
- Si no té una altra alternativa o no està en condicions de prendre la decisió, tramitar-ne l'ingrés a un centre residencial o sociosanitari de mitjana o llarga estada (accedir a una plaça de prioritat social).

5.3.1.2. Si la persona no accepta anar-se'n del domicili

- Proporcionar-li informació sobre els recursos existents, donar-li suport i acompanyar-la amb la presa de decisions.
- Elaborar un pla de seguretat i un de seguiment amb la resta de professionals dels serveis implicats.

5.3.2. Actuacions en cas de no urgència

El professional ha d'establir un pla de treball per a la persona maltractada i l'agressor amb el consentiment d'ambdues parts. Tots els professionals implicats treballaran en xarxa per fer el seguiment del cas.

5.3.2.1. Adreçades a la persona gran maltractada

- Informar la persona afectada i les persones del seu entorn protector dels recursos existents i de les actuacions que duren a terme.
- Proporcionar suport i acompanyament a la persona gran a través d'un pla d'intervenció individualitzat en coordinació amb la resta de professionals implicats.

5.3.2.2. Adreçades a la persona que exerceix el maltractament

Proporcionar-li la possibilitat de començar un tractament psicoeducatiu per acceptar la seva responsabilitat i treballar les habilitats perquè pugui dispensar un bon tracte.

Una vegada que hagin acabat el pla de treball, si ambdues parts no han assolit els objectius i els maltractaments persisteixen, serà comunicat al jutjat de guàrdia i a la Fiscalia.

Per acabar

Si aquest article serveix per estar atents a la possibilitat de veure que una persona gran pateix un maltractament i podem ajudar-lo, la nostra proposta de futur per a les persones grans en situació de risc de l'illa de Mallorca haurà assolit el seu objectiu.

6. Annex

ANNEX 1

FITXA DE RECEPCIÓ DEL TELÈFON D'ATENCIÓ A LES PERSONES GRANS

NÚM.	LOCALITAT	DATA	HORA
TIPOLOGIA			
INTERVENCIÓ			
Havia denunciat el cas anteriorment?	Sí ☐	No ☐	

DADES DE LA PERSONA INFORMANT

Anònim?	Sí ☐	No ☐	
NOM			
ADREÇA			
TELÈFONS DE CONTACTE			
RELACIÓ I/O PARENTIU AMB LA PERSONA AFECTADA			

DADES DE LA PERSONA AFECTADA

NOM I LLINATGES		
ADREÇA		
LOCALITAT		TELÈFON
EDAT	SEXE	

Descripció de la situació

DADES SOCIOFAMILIARS

Persona dependent?	Sí ☐	No ☐
Persona vàlida?	Sí ☐	No ☐
Viu sola?	Sí ☐	No ☐
Viu acompanyada?	Sí ☐	No ☐
Parentesc		

ANNEX 2

REGISTRE DE COMUNICACIÓ DE CASOS AL SERVEI DE PROTECCIÓ I ATENCIÓ A LES PERSONES GRANS**DADES DEL CENTRE SOL-LICITANT**

MUNICIPI	DATA DE DEMANDA		
DADES DEL CENTRE			
ADREÇA			
NOM I LLINATGES DEL PROFESSIONAL REFERENT			
PROFESSIÓ			
TELÈFON DE CONTACTE			
ALTRES SERVEIS IMPLICATS			
Havia denunciat anteriorment el cas?	Si ☐	No ☐	

TIPUS DE SOL-LICITUD

LA SOL-LICITUD ÉS PER INICIATIVA DE	☐ Un familiar	☐ El derivant	☐ Altres
-------------------------------------	--------------------------------------	--------------------------------------	---------------------------------

DADES DE LA PERSONA GRAN AFECTADA

NOM I LLINATGES			
DATA DE NAIXEMENT		LLOC DE NAIXEMENT	
ADREÇA			
MUNICIPI		TELÈFON	
ESTAT CIVIL:	☐ fadrí	☐ casat	☐ separat ☐ vidu/vídua ☐ altres

DADES DE DEPENDÈNCIA

Té sol·licitud de valoració dependència	Sí ☐	No ☐				
En el cas de Sí , grau i nivell:						
Resolució de PIA						
TIPUS DE PRESTACIÓ:						
CENTRE RESIDENCIAL:	☐ públic	☐ privat	☐ plaça definitiva	☐ plaça temporal	☐ SAD	
☐ Centre de dia	☐ Ajudes per a la dependència		☐ altres			

DADES PERSONALS

Persona dependent?	Sí ☐	No ☐			
Persona vàlida?	Sí ☐	No ☐			
Viu sola?	Sí ☐	No ☐			
Viu acompanyada?	Sí ☐	No ☐			
Parentiu, si viu acompanyada:					
Té representant legal o títol en el cas que no en tingui				Sí ☐	No ☐

DADES DE CONVIVÈNCIA. Indicaeu les persones que resideixen amb la persona maltractada

NOM I LLINATGES del cuidador/a principal	
Relació de parentiu	Estudis realitzats
Professió	Lloc i data de naixement
Nom i llinatges d'altres familiars	

GENOGRAMA FAMILIAR

(Incorpora noms, edats, lloc de residència, professió i altres informacions rellevants)

INFORMACIÓ GENERAL I DESCRIPCIÓ DEL PROBLEMA QUE HA MOTIVAT LA NOTIFICACIÓ

Fet

Antecedents

Problemàtica familiar

Problemàtica de la persona gran

Havien estat denunciats anteriorment maltractaments?

Sí

No

Havien estat retirades les denúncies?

Sí

No

Hi ha intenció de denunciar el fets?

Sí

No

ANNEX 3

**PROPOSTA DE BASE DE DADES DE PERSONES GRANS MALTRACTADES
DADES DE LA PERSONA GRAN MALTRACTADA**

NOM I LLINATGES		
DATA DE NAIXEMENT		
LLOC DE NAIXEMENT		
ADREÇA		
MUNICIPI		
TELÈFON		
DNI		
SEXE	dona	
	home	
ESTAT CIVIL:		
	fadri	
	casat	
	separat	
	vidu/vidua	

DADES DE LA XARXA FAMILIAR O DE L'ENTORN

Nom i llinatges Adreça Nivell de relació/parentiu
Nom i llinatges Adreça Nivell de relació/parentiu
Nom i llinatges Adreça Nivell de relació/parentiu
.....

DADES DE DEPENDÈNCIA

Té sol·licitud de valoració de la dependència		
Resolució del PIA	grau 3	
	grau 2 nivell 2	
	grau 2 nivell 1	
	grau 1 nivell 2	
	grau 1 nivell 1	
	sense	

CENTRE RESIDENCIAL:	públic	
	privat	
	plaça definitiva	
	plaça temporal	

SAD		
CENTRE DE DIA		
CENTRE DE NIT		
Ajudes per a la dependència		
Altres		

Persona dependent?		
Persona vàlida?		
Viu sola?		
Viu acompanyada?		

Té representant legal o títol, en el cas que no en tingui		
---	--	--

Havia denunciat anteriorment maltractaments?		
--	--	--

Havien retirat les denúncies?		
-------------------------------	--	--

Tenien intenció de denunciar el fets?		
---------------------------------------	--	--

TIPUS I ÀMBIT DEL MALTRACTAMENT

Tipologia	Àmbit	
	Familiar	Institucional
Físic		
Emocional		
Patrimonial		
Sexual		
Negligència		
Abandonament		
Autonegligència		

DADES DEL PRESUMPTE MALTRACTADOR

Nom i llinatges	
Adreça	Població
Data de naixement	
Parentiu/relació amb la víctima	
Nivell d'estudis: sense estudis elementals superiors	
Situació laboral: ☐ activa ☐ desocupat	
Conviu amb la víctima: ☐ Sí ☐ No	

Referències bibliogràfiques

Andrés, I.M.; González, N.; Lorente, E.; Muñoz, M.T.; García, M.C.; Baena, C. (2009). *Guía básica para la detección y actuación ante situaciones de maltrato a personas mayores*. Valladolid: Junta de Castilla y León. Gerencia de Servicios Sociales.

Arzamendi, J. L. (2006). *El maltrato de personas mayores, detección y prevención desde un prisma criminológico interdisciplinar*. Donostia: Hurkoa Fundazioa.

Bennett, G.; Kingston, P.; Penhale (1997). *The Dimensions of Elder Abuse: perspectives for Practitioners*. Londres: Macmillan.

Centro Reina Sofía. *Ancianos maltratados en el ámbito familiar*. Recuperat el 12 de juny de 2011 del lloc web del Centro Reina Sofía: <<http://www.centroreinasofia.es/paneldecontrol/est/pdf/EST010-3262.pdf>>

Caballero, J. C.; Remolar M. L. (2000). «Consideraciones sobre el maltrato al anciano». *Revista multidisciplinar en Gerontología* 10 (3), pàg. 177-188.

Comisión de Seguimiento del Protocolo de Actuación en los casos de Violencia Doméstica y de Género (2006). *Protocolo de actuación contra el maltrato a las personas mayores*. Girona: Serveis Territorials d'Acció Social i Ciutadania.

Conselleria d'Afers Socials, Promoció i Immigració. Institut Balear de la Dona. (2010). *Protocol interinstitucional de detecció, prevenció i atenció de la violència masclista i en casos d'atacs sexuals de les Illes Balears*. Palma: Govern de les Illes Balears. Conselleria d'Afers Socials, Promoció i Immigració. Institut Balear de la Dona.

Consell de Mallorca. Departament de Benestar Social. (2010). *Guia per a la prevenció, detecció i actuació davant el maltractament a persones grans*. Palma: Consell de Mallorca. Departament de Benestar Social.

Departament d'Acció Social i Ciutadania. *Adaptació del Protocol marc per un abordatge coordinat de les situacions de maltractament vers les persones grans*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

Departament d'Acció Social i Ciutadania (2009). *Investigació sobre maltractaments economicofinancers a les persones grans a Catalunya 2006-2007*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

Govern de les Illes Balears. Conselleria de Treball. «Guía para la implantación de un protocolo para la prevención del acoso moral y sexual». *Revista d'Afers Socials* 1.

Iborra, I. (2008). *Maltrato de las personas mayores en la familia en España*. València: Centro Reina Sofía.

López, J. (2005). *Personas mayores viviendo solas. La autonomía como valor en alza*. Madrid: INSERSO.

Observatori Municipal de la Igualtat (2011). *Explotació del padró municipal de l'Ajuntament de Palma*. Palma: Ajuntament de Palma.

OMS (2006). *Maltrato de ancianos y alcohol*. Ginebra: OMS.

Orte, C. (coord.) (2008). *Anuari de l'envelliment. Illes Balears 2008*. Palma: Conselleria d'Afers Socials, Promoció i Immigració, i Universitat de les Illes Balears.

Touza, C. (dir.); Segura, M.; Prado, C.; Ballester, Ll.; March, M. (2009). *Personas mayores en riesgo*. Madrid: Pirámide.

Autors

M. BEL AMER RIERA

Manacor, 1958. Llicenciada en Psicologia per la UB, especialitzada en Psicologia Clínica, i diplomada en Logopèdia per l'Hospital de Santa Creu i Sant Pau de Barcelona.

Ha estat professora associada del Departament de Ciències de l'Educació de la UIB.

La seva experiència professional se centra en la violència envers les persones grans treballant a l'Àrea de Gent Gran del Departament de Benestar Social del Consell de Mallorca.

M. ANTÒNIA BARCELÓ RIERA

Manacor, 1963. Diplomada en Infermeria per la UIB i llicenciada en Ciències Polítiques i Sociologia per la UNED.

La seva experiència laboral se centra en el sector de la població de gent gran, concretament en els centres residencials públics del Consell de Mallorca.

Ha estat professora associada de l'Escola Universitària d'Infermeria.

Treballa al Departament de Benestar Social del Consell de Mallorca.

MARIA ISABEL CUART SINTES

Palma, 1974. Llicenciada en Psicopedagogia per la Universitat de les Illes Balears. Postgrau de Demències i Malaltia d'Alzheimer (ISEP). Actualment treballa com a tècnica a la Secció de Foment de l'Autonomia de les Persones Majors, a l'Institut Mallorquí d'Afers Socials, i com a professora associada a la Universitat de les Illes Balears, Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació, àrea de Psicologia Evolutiva i de l'Educació.